



CRNA GORA

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Broj: 01-128/22-512/16

Podgorica, 15.12.2022. godine

SEKTORSKA ANALIZA za utvrđivanje predloga prioritarnih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz Budžeta Crne Gore u 2023. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioritarnih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekuci za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredjeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritete za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritarna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volontizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivredu i ruralni razvoj
☒ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ nauka	☐ zaštita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): _____		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2023. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

- 2.1. Navesti prioritetne probleme u oblasti(na) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:	
	Prema podacima MONSTAT-a 1, od ukupnog broja stanovnika Cme Gore, 11% (68.064) njih se suočava s preprekama pri obavljanju svakodnevnih aktivnosti uzrokovanih dugotrajnom bolešću, invaliditetom i starošću. Takođe, 5% građana ima otežano kretanje, 2% ima probleme sa vidom, dok 1% stanovništva ima problem sa sluhom. Lica s invaliditetom u Crnoj Gori suočavaju se sa brojnim preprekama u svakodnevnom životu. Polazeći od osnovnog načela da su svi građani jednaki pred zakonom, te da uživaju jednaku zaštitu svojih prava bez diskriminacije po bilo kom osnovu, bez obzira na lično ili neko drugo svojstvo, te opšte zabrane diskriminacije koja je propisana i Konvencijom UN o pravima lica s invaliditetom kao i Protokolom broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 2000. godine. Zaštita i promocija ljudskih prava lica s invaliditetom se ne sastoji samo u pružanju usluga isključivo vezanih za fenomen invaliditeta, već u stvaranju uslova za promjenu društvenog pristupa i ponašanja manifestovanih u barijerama i preprekama koje stigmatizuju i marginalizuju lica s invaliditetom i onemogućavaju njihovo redovno funkcionisanje. Strategija za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027 predstavlja drugi strateški dokument ovog tipa usvojen u Crnoj Gori, koji stavlja primarni akcenat na efektivno suzbijanje svih oblika diskriminacije, kao i stvaranje uslova za uživanje jednakih prava u svim oblastima života licima s invaliditetom. Prethodni strateški dokument za period 2017-2021 predstavljao je faktičko ispunjenje člana 6 Zakona o zabrani diskriminacije lica a invaliditetom, kojim se definiše obaveza organu državne uprave nadležnom za poslove ljudskih i manjinskih prava, da pripremi strateški dokument koji se odnosi na zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti tih lica sa drugim licima. S tim u vezi, usvajanje novog strateškog dokumenta primarno ukazuje na značaj koji država Cma Gora pruža unapređenju položaja i statusa lica s invaliditetom, kao jedne od najugroženijih kategorija stanovništva. Prethodni strateški dokument se bazirao na zaštiti lica s invaliditetom od svih oblika diskriminacije i omogućavanju uživanja ljudskih prava garantovanih Ustavom i pozitivnim pravnim propisima. Novi strateški dokument zadržava predviđenu strukturu strategije zastupljenu u prethodnom periodu, uz značajan dodatak dvije nove oblasti koje se odnose na zasebno tretiranje položaja: ~ Žena i djevojčica s invaliditetom ~ Djece s invaliditetom/djece sa smetnjama u razvoju na taj način će biti obezbijeđen ravnopravan pristup poštovanju prava lica s invaliditetom, preduzimanje specifičnih mjera, usluga i aktivnosti u odnosu na lica s invaliditetom, posebno uzimajući u obzir ranjivost njihovog položaja u društvu i specifične zahtjeve sa kojima se suočavaju.

Prioritetni problem u oblasti zaštite lica sa invaliditetom, čijem rješavanju će Ministarstvo i u 2023. godini u okviru svojih nadležnosti doprinijeti u saradnji sa NVO-om je **nedostatak ili nedovoljna zaštipljenost, razvijenost i održivosti integrisanih usluga socijalne i dječje zaštite.**

Veliki broj djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladih, odraslih i starih lica s invaliditetom nisu u prilici da se integrišu u zajednicu zbog nedovoljne podrške razvoju njihovih kapaciteta, koji doprinose većoj samostalnosti u svakodnevnom funkcionisanju. Pri tom, opterećenje i negativne psihicke posljedice izazvane povećanom brigom o djetetu sa smetnjama i teškoćama u razvoju, kao i mladom, odraslom i starom licu sa invaliditetom su takođe negativni ishod porodica, koje samostalno brinu o svojim članovima. Neophodno unapređenje položaja lica sa invaliditetom u Crnoj Gori i njihovo uključivanje u sve oblasti društva na ravnopravnoj osnovi. Usluge socijalne i dječje zaštite dobijaju sve značajniju ulogu, iako još uvijek nije moguće govoriti o potpunom obuhvatu svih lica s invaliditetom koje imaju ovakve potrebe, za šta će biti nužno osigurati veći obim usluga podrške u sredini u kojoj lice s invaliditetom živi, a koje bi trebale svakoj osobi pružiti podršku u onoj mjeri koja će joj osigurati ostanak i uspješno učestvovanje u lokalnoj zajednici, bolji kvalitet života, ali i pravo na sopstveno određenje i izbor.

Do sada je osnovano 15 dnevnih centara, i to: Pogořica, Cetinje, Berane, Danilovgrad, Herceg Novi, Plav, Mojkovac, Nikšić, Pljevlja, Rožaje, Ulcinj, Bijelo Polje, Budva, Tivat i Golubovci, kao i dnevni boravak u JU Dječji dom "Mladost" Bijela. U cilju razvoja usluga za starija lica u okviru JU Dom za stare "Grabovac" u Risnu otvoren je dnevni boravak za odrasla i stara lica sa invaliditetom, sa posebnim fokusom na dementne korisnike, kao i dnevni boravci za stara lica u JU Dom starih "Bijelo Polje" i JU Domu starih "Pljevlja".

Usluga pomoć u kući za stara lica, putem licenciranog pružaoća usluge - Cvenog krsta, može se koristiti u svim opštinama. Kroz ovaj angažman gerontodomaćica, uključeno je u prosjeku 830 korisnika. Ukupno za uslugu Pomoć u kući je licenciranih 5 pružalaca usluga.

Usluge podrške za život u zajednici obuhvataju aktivnosti koje podržavaju boravak korisnika u porodici ili neposrednom okruženju. Usluge podrške za život u zajednici su: dnevni boravak, pomoć u kući, stanovanje uz podršku, svratište, personalna asistencija, tumačenje i prevodjenje na znakovni jezik i druge usluge podrške za život u zajednici. Imajući u vidu da je razvoj ovih usluga još uvijek u fazi razvoja, iako je usluga dnevnog boravka na većem nivou razvijenosti, ostale usluge su nedovoljno razvijene, a često i nedovoljno dostupne osobama sa invaliditetom, potreban je dodatni napor kako bi se ovim licima obezbijedila podrška za život u zajednici.

Od posebnog značaja je i realizacija preporuka upućenih od strane Komiteta UN-a za prava osoba sa invaliditetom, a posebno sledeće:

- Čl. 7. "(b) Preduzme mjere usmjerene na deinstitucionalizaciju djece i izdvoji sva potrebna sredstva da bi osigurala da ona imaju pristup svim servisima u zajednici umjesto u dnevnim centrima ili bilo kom drugom izdvojenom okruženju; (c) Obezbjedi svoji djeci s invaliditetom, nezavisno od vrste oštećenja ranu intervenciju i razvojne servise u saradnji sa predstavničkim udruženjima roditelja djece s invaliditetom, i na lokalnom nivou, u skladu s Konvencijom; i (d) Razvije efektivne kvalitetne servise podrške u zajednici za roditelje koji se brinu o djeci s invaliditetom;"
- Čl. 12. Promijeni režim za donošenje odluka i starateljstva jer se i dalje ograničava ostvarivanje različitih prava osobama s invaliditetom zbog čega je visok broj OSI kojima je oduzeta poslovna sposobnost, te su zbog toga lišeni svog punog poslovnog kapaciteta. U tom pogledu, neophodno je u potpunosti uskladi legislativu sa Konvencijom i zamijeniti postojeće režime starateljstva i zanijskog donošenja odluka sistemom podržanog donošenja odluka koje u potpunosti pošuje autonomiju, integritet, dostojanstvo, želje i priorite osobe i uspostaviti transparentne i efektivne pravne lijekove za osobe kojima je oduzeta poslovna sposobnost;

- Čl. 19. "Komitet urgira da država potpisnica usvoji sveobuhvatnu strategiju deinstitucionalizacije s jasno definisanim rokovima za efektivnu deinstitucionalizaciju i da izdvoji adekvatna sredstva za njenu implementaciju. Takođe se preporučuje državi potpisnici da: (a) Se posveti ne gradnji novih institucija ili drugih oblika izdvojenih okruženja i da umjesto toga razvije širok spektar usluga u zajednici, uključujući i lokalni nivo, koje odgovaraju potrebama osoba s invaliditetom i poštuju autonomiju, izbore, dostojanstvo i privatnost osobe i koji uključuju vršnjačku podršku i druge alternative medicinskom modelu mentalnog zdravlja; (b) Prekine koncept odmora u drugim institucijama i osigura da osobe sa invaliditetom mogu da provedu odmor u zajednici; i (c) Osigura uključivanje osoba s invaliditetom i njihovih predstavnika u svim etapama razvoja strategija i šema samostalnog života."

- Čl. 20. "poboljša transparentan pristup asistivnim uređajima i tehnologijama kao i da osigura pristupačne i fer šeme za refundaciju kako bi se spriječili sve dodatne troškove i/ili administrativna opterećenja za osobe s invaliditetom."

- Čl. 28. "(a) redovno prati životne troškove osoba s invaliditetom i da u skladu s tim usklađuje socijalna davanja za osobe s invaliditetom; (b) Da u skladu sa stavom 41 (d) zaključnih razmatranja Komiteta za eliminaciju svih oblika nasilja nad ženama podiže svijest o važnosti ekonomske nezavisnosti žena s invaliditetom, uspostavi odgovarajuće procedure koje omogućavaju ženama s invaliditetom da prijave slučajeve kada su im primanja ili socijalna davanja oduzeta od strane članova porodice i da osigura da su socijalna davanja data direktno ženama s invaliditetom, a ne članovima njihovih porodica; (c) Da preduzme sve neophodne mjere, uključujući i legislativne, da osigura da je pravo na alimentaciju ženama s invaliditetom koje su napuštene od strane partnera uredno primijenjeno i da te žene, ukoliko žive ispod granice siromaštva dobijaju adekvatna socijalna primanja; i (d) Da prikupi podatke o svojoj djeci s invaliditetom na lokalnom nivou i da obezbijedi da svako dijete ima pristup socijalnim davanjima na osnovu invaliditeta da bi imalo standard života iznad najnižeg životnog standarda.

- Čl. 31. "da uspostavi jedinstven i sveobuhvatan sistem za prikupljanje, analizu i širenje podataka o stanju osoba s invaliditetom, razvrstane po polu, uzrastu, nacionalnosti, vrsti oštećenja, socioekonomskom statusu, zaposlenosti, mjestu prebivališta, kao i o barijerama s kojima se osobe s invaliditetom sreću u društvu. Komitet takođe preporučuje državi potpisnici da se služi metodologijom i pitanjima Vašingtonske grupe za statistiku u oblasti invaliditeta."

Ono što je prioritetno propisano je članom 62 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, a to su usluge podrške za život u zajednici, čijem će razvoju doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija, koji se u 2023. godini planiraju realizovati po javnom konkursu navedenom u sektorskoj analizi. Usluge podrške za život u zajednici su: usluge dnevnog boravka; usluge stanovanje uz podršku; usluga pomoć u kući; usluge svratišta; usluge personalnog asistenta. Navedene usluge nisu dovoljno razvijene u sistemu socijalne i dječje zaštite, a od primarnog su značaja za potpuno učešće lica sa invaliditetom u društvenoj zajednici.

Organizacije civilnog sektora će kroz poštovanje normativnih okvira, a koji se tiču ispunjavanja niza standarda u pogledu prostora, stručnih radnika i stručnog rada, kada je u pitanju dnevni boravak, pomoć u kući, stanovanje uz podršku, personalna asistencija, i druge usluge podrške za život u zajednici, raditi na uklanjanju socijalnih prepreka što će voditi ka nesmetanom obavljanju svakodnevnih životnih aktivnosti od značaja za uključivanje u život u zajednici i uspješno napredovanje lica sa invaliditetom.

Očekuje se da će nevladine organizacije koje imaju licencu za pružanje navedenih usluga i one koje će u budućem periodu dobiti istu, povećati kvalitet usluga iz domena socijalne i dječje zaštite, ali i sam kvalitet života osoba sa invaliditetom.

Takođe, nevladine organizacije koje ne posjeduju licencu, svojim projektima mogu doprinijeti inovativnim uslugama u socijalnoj i dječjoj zaštiti. Značajne projekte koje pružaju roditeljska udruženja koja nemaju licence ali imaju dugogodišnje iskustvo u realizaciji aktivnosti koje su od značaja za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju, kao i udruženja za odrasla lica sa invaliditetom, mogu doprinijeti rješavanju problema nedostatka određenih usluga socijalne zaštite. Ove usluge mogu biti osmišljene i u direktnoj komunikaciji NVO sa ciljnim grupama. Usluge socijalne zaštite u širem smislu predstavljaju usluge, odnosno aktivnosti koje nisu definisane Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti i za njihovo pružanje nije potrebna licenca u skladu sa Zakonom. Ove usluge mogu dopunjavati usluge socijalne zaštite za koje su propisani normativi i minimalni standardi na način da u određenom vremenskom razdoblju odgovaraju na specifične potrebe korisnika u unapređenju života osoba sa invaliditetom.

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem	Izvor(i) podataka
❖ Informacije o sprovođenju Strategije za integraciju osoba/lica sa invaliditetom u Crnoj Gori i Akcionog plana za 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 i 2019. godinu; ❖ Inicijalni izvještaj Crne Gore o primjeni Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom; ❖ Nacionalni izvještaj o položaju OSI u Crnoj Gori; ❖ Komparativna analiza strategija za osobe sa invaliditetom; ❖ Preporuke Komiteta UN za prava osoba s invaliditetom.	❖ Direktorat za socijalno staranje i dječju zaštitu, Ministarstvo rada i socijalnog staranja; ❖ Udruga paraplegičara Crne Gore i Savez slijepih Crne Gore; ❖ Udruga paraplegičara Crne Gore; ❖ Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

2.2. Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
❖ Međunarodna Konvencija o pravima osoba s invaliditetom; ❖ Ustav Crne Gore; ❖ Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti; ❖ Strategija za integraciju osoba s invaliditetom u Crnoj Gori 2008-2016; ❖ Strategija za integraciju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori 2016-2020, s Akcionim planom za 2018-2019; ❖ Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite 2018-2022.	❖ Član 3 Opšta načela; Član 7, Član 19 ❖ Član 68 Zaštita lica sa invaliditetom ❖ Član 4 Cilji socijalne i dječje zaštite; Član 60 Vrste usluga; Član 62 Podrška za život u zajednici ❖ Socijalna zaštita ❖ 4.1. Socijalna i dječja zaštita ❖ Akcioni plan Strategije za integraciju osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori;

❖ Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2022-2023 ❖ Srednjoročni program rada Vlade Crne Gore za period 2022-2024 ❖ Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. Godine ❖ Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021-2023 ❖ Program ekonomskih reformi 2021-2023 ❖ Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori 2021 -2025 ❖ Strategija za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024 ❖ Strategija inkluzivnog obrazovanja 2019-2025¹¹ ❖ Strategija za mlade 2017-2021,	❖ Socijalna zaštita ❖ Akcioni plan Strategije za integraciju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori 2016-2017 ❖ Akcioni plan Strategije za integraciju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori 2018-2019 ❖ Sistem socijalne i dječje zaštite ❖ Obezbeđivanje kvalitetnih usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti STRATEŠKI CILJ 4. Uspostaviti savremen i stabilan sistem socijalne zaštite djece i njihovih porodica. ❖ Specifični cilj 4.3: Razvijen sistem podrške djeci sa smetnjama i teškoćama u razvoju i njihovim porodicama. ❖ Programom rada Vlade Crne Gore, u okviru Ciljeva 1.6 i 2.5, predviđeno je da će do kraja 2022. godine
--	--

2.3. Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosa rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretne mjerljive pokazatelje/indikatora za praćenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
Licencirane nevladine organizacije će pružati usluge dnevnog boravka, personalnog asistenta, pomoći u kući i svratišta i stanovanje uz podršku licima sa invaliditetom koje su prijeke potrebne za normalno funkcionisanje lica sa invaliditetom. U vezi sa realizacijom preporuka UN-a: Čl. 7. (b) - Uspostavljanje pojedinačnih sistema prikupljanja i baza podataka koji se odnose na ostvarivanje specifičnih prava djece (c) povećanje obima pružanja usluga NVO u oblasti prava djeteta i unaprijeđenje kvaliteta tih usluga (d) organizovanje obuka za roditelje djece s invaliditetom;	❖ 2 nova dnevna boravka za OSI; U 2023 godini ❖ 6 novih licenci nevladinih organizacija za pružanje usluga iz domena socijalne i dječje zaštite u 2023. godini; ❖ angažovano najmanje 30 personalnih asistenta u 2023. godini; ❖ najmanje 30 novih korisnika usluga personalnog asistenta; ❖ najmanje 20 novih korisnika usluga pomoći u kući; ❖ ostvarena pomoć NVO u kreiranju baze podataka o licima sa invaliditetom;	Izvištaji NVO Izvištaji monitoring tima Evidencije korisnika usluga Drugi izvori verifikacije realizacije pojedinih projektnih aktivnosti

- Organizovanje raznih treninga, edukacija i obuka zaposlenim u Centrima za socijalni rad i drugim ustanovama socijalne i dječje zaštite o institutu podržanog odlučivanja umjesto inosituta zamjenskog odlučivanja s ciljem podizanja svijesti o konceptu ljudskih prava OSI i garancijama međunarodnih standarda u ovoj oblasti. kako bi se obučavali nadležni pojedinci, posebno službenici zaduženi za sprovođenje zakona, kako bi isti bili usklađeni sa Konvencijom. Čl. 19. - Povećanje obima pružanja usluga NVO u oblasti prava OSI i unaprijeđenje kvaliteta tih usluga. Čl. 28. - Istraživanje i analiziranje socijekonomskog položaja osoba s invaliditetom u društvu kako bi se preuzimale adekvatne mjere s ciljem smanjenja dodatnih troškova koji su prouzrokovani samim invaliditetom; - Osigurati da žene s invaliditetom imaju jednak pristup svim pravima garantovanim Konvencijom na način što će se poboljšati njihovo efektivno učešće i konsultacije s organizacijama osoba s invaliditetom, kroz pružanje podrške besplatnog pravnog savjetovališta. Čl. 31. Prikupljanje jedinstvene statistike o OSI i podrška uspostavljanje registra OSI.	❖ održano najmanje 5 obuka za CSR i druge ustanove u 2023. godini o institutu podržanog odlučivanja; ❖ najmanje 30 zaposlenih u CSR i drugim ustanovama prošlo obuke u 2023. godini o institutu podržanog odlučivanja; ❖ sprovedeno istraživanje o socio-ekonomskom položaju OSI ❖ oko 30 % žena OSI uključeno u realizaciju projektnih aktivnosti. ❖ pružena podrška u vaninstitucionalnom obliku kroz razne sekcije i radionice za najmanje 200 djece i mladih sa smetnjama u razvoju ❖ najmanje 50% djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju uključeno u projektne aktivnosti, uz uslov potrebnog kvaliteta projekata koji se dostavljaju. Ukoliko neki projekat bude validiran manjim kvalitetom od potrebnog, projekte aktivnosti ići će u korist kvalitetnijih projekata drugih grupa korisnika	
--	---	--

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2023. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2022. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
❖ Unaprijeđeni vaninstitucijski oblici podrške licima sa invaliditetom; ❖ Pluralizam usluga; ❖ Integracija djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju, kao i mladih, odraslih i starih lica sa invaliditetom u društvenu zajednicu u što većoj mogućoj mjeri ❖ Realizacija preporuka UN Komiteta za prava OSI	Kao što je već navedeno, usluge socijalne i dječje zaštite nisu dovoljno razvijene za lica sa invaliditetom. Pružanjem usluga dnevnog boravka, pomoći u kući, stanovanja uz podršku, svratišta i personalnog asistenta od strane nevladinih organizacija koje će za to imati licencu licima sa invaliditetom se pruža mogućnost da budu više uključeni u društvenu zajednicu. Takođe, uključujući nevladin sektor u pružanju usluga socijalne i dječje zaštite dobijamo pluralizam usluga i vaninstitucionalnu zaštitu OSI.

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2023. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
"Zaštita lica sa invaliditetom i djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju"	500.000,00€	

- 4.2. Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se financirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2023. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe
Glavni korisnici projekata, koji će se financirati putem javnog konkursa su djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mlada, odrasla i stara lica sa invaliditetom i članovi njihovih porodica. Očekivani broj korisnika koji će biti obuhvaćeni projektima nevladinih organizacija jeste najmanje 750. <u>Lice sa invaliditetom</u> je lice koje ima dugoročna fizička, mentalna, intelektualna ili senzorna oštećenja, koja u sadejstvu sa različitim barijerama mogu otežati puno i efektivno učešće ovih lica u društvu na osnovu jednakosti sa drugima. Usluga dnevnog boravka obezbeđuje se: 1) 150 djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladih sa posebnim akcentom na djevojčice 2) 100 odraslih i starih lica sa invaliditetom sa posebnim akcentom na žene Usluga pomoći u kući obezbeđuje se: 1) 150 djece sa smetnjama u razvoju i mladih, sa posebnim akcentom na djevojčice 2) 100 odraslih i starih lica sa invaliditetom sa posebnim akcentom na žene Usluga stanovanja uz podršku obezbeđuje se: 1) 250 odraslih i starih li sa invaliditetom sa posebnim akcentom na žene Usluga personalne asistencije pruža se korisniku dodatka za njegu i pomoć koji je u radnom odnosu, odnosno uključen u sistem visokog obrazovanja odnosno sistem obrazovanja odraslih. Kako integracija lica sa invaliditetom podrazumijeva djelovanje u više oblasti, potrebe na koje projekti treba da odgovore u 2023. godini bazirane su na standardima koji podrazumijevaju: obezbjeđivanje usluga za puno i aktivno učešće lica sa invaliditetom na ravnopravnoj osnovi kroz razvoj i primjenu politike pružanja jednakih mogućnosti, obezbjeđivanje usluga licima sa invaliditetom u skladu sa njihovim realnim potrebama i u skladu sa međunarodnim standardima i mogućnostima države. Pružanjem usluga dnevnog boravka, pomoći u kući, stanovanja uz podršku, personalnog asistenta, kao i nekih drugih inovativnih usluga u okviru socijalne i dječje zaštite će se zadovoljiti svakodnevne potrebe lica sa invaliditetom, to jeste njihovu osnovnu potrebu za potpunim učešćem u zajednici. Obezbeđivanjem ovih usluga sprečava se institucionalizacija OSI, koji će se svakodnevno kretati u okviru svog društva. Posebno treba istaknuti da će se uspostavljanjem usluge "personalni asistent" omogućiti osobama sa invaliditetom da pronađu adekvatno zaposlenje, a možemo reći da je potreba za zaposlenjem jedna od osnovnih ljudskih potreba.

4.3. Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
"Zaštita lica sa invaliditetom i djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju"	20

4.4. Navesti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Naziv javnog konkursa: "Zaštita lica sa invaliditetom i djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju"	
Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 10.000 eura	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 40.000 eura

NAPOMENA: stavom 4 člana 32ž Zakona o NVO, definisano je: "Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa."

5. KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Navesti na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovale u konsultacijama
Putem e-maila i poštom	Od 08.06. do 23.06.2022. godine	NVO "Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju - Podgorica"
		Udruženje roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Zvijezda", Kolašin
		Savez udruženje roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa", Podgorica
		NVO "Za budućnost naše djece", Andrijevica
		NVO "Društvo roditelja djece sa posebnim potrebama", Bar
		NVO "Ljepša budućnost", Berane

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1. Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
"Zaštitila lica sa invaliditetom i djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju"	3	Biljana Vučetić Mersiha Hasanbegović Razmenka Kalić

Ovjera ministra:

Admir Adrović	
Ime i prezime	
	
	
	Potpis